

7. Зинатуллин З. З., Егорова Т. З., Зинатуллин Т. З. Уголовно-процессуальное доказывание: концептуальные основы : монография. Ижевск : Детектив-Информ, 2002. 228 с.

Одержано 24.04.2020

УДК 342.51

Олена Валеріївна Птухіна,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

ЩОДО ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ФОРМ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ТА КОНТРОЛЮ ЗА НАРКОТИКАМИ

Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками виконує свої функції та діє у межах визначеної компетенції, використовуючи певні форми діяльності. Форма виражає спосіб існування та розвиток будь-якої системи.

Діяльність Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками реалізується в конкретних діях, які виконуються її посадовими особами. Ці дії досить різноманітні і можуть бути об'єднані в більш-менш однорідні групи. Зовнішнє практичне виявлення діяльності щодо реалізації функцій держави одержало назву «форми здійснення державної влади» [1, с. 72]. Термін «форма» має кілька значень: зовнішній вид, зовнішній обрис; устрій, структура будь-чого, система організації [2, с. 536]. Перш ніж визначити форми діяльності Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, зупинимось на аналізі саме форм діяльності органів публічної адміністрації.

Так, форми діяльності публічної адміністрації – це спосіб зовнішнього вираження діяльності суб'єктів публічної адміністрацій (В. П. Тимошук), А. М. Школик (2007 р.), С. М. Мосьондз (2006 р.) пропонує дещо деталізоване визначення, а саме: форми публічної адміністрації – це зовнішньо виражена дія органів публічної адміністрації або їх посадових осіб, здійснення у межах їхньої компетенції з метою досягнення поставлених перед ними мети та завдань [3, с. 172]. Саме визначення, яке було надано

С. М. Мосьондз є базовим у академічному підручнику «Адміністративне право України» за загальною редакцією Т. О. Коломоєць.

Більшість вчених, надаючи визначення форм діяльності органів публічної адміністрації беруть за основу форми державного управління із врахуванням сучасних змін. Це пов'язано, на нашу думку, з тим, що предмет адміністративно-правової науки останнім часом отримав своє розширення та включення до кола регулювання крім суто управлінських відносин ще і відносини пов'язані із публічно-сервісною діяльністю органів публічної адміністрації.

Але звернемося до напрацювань щодо визначення поняття форм «державного управління» з метою більш детального вивчення та запропонування власного тощо.

Так, Р. С. Павловський визначав форми управління як «зовнішнє вираження межі конкретних управлінських дій, які здійснюються безперервно органами державного управління, службовцями їх апарату» [4, с. 164]. Ю. П. Битяк та В. В. Зуй визначили форми управління як «зовнішнє вираження конкретних дій державного органу, його структурних підрозділів та посадових осіб (службовців), що використовуються в процесі державної виконавчої діяльності і спрямовані на реалізацію функцій управління» [5, с. 91]. Л. В. Коваль під формами управління розуміє «будь-яке зовнішнє вираження однорідних дій державного органу, його структурних підрозділів та службових осіб, які здійснюються з метою реалізації функцій управління» [6, с. 66]. На думку В. Б. Авер'янова, формами управлінської діяльності слід вважати: а) процесуальні (процедурні) форми; б) форми зовнішнього прояву – видання актів управління, здійснення інших юридично значущих дій, а також суто організаційні дії; в) морально-етичні прояви. Причому всі ці форми управління можуть виражатися через форми правового опосередкування, яке набуває тим самим значення своєрідної «форми форм» [7, с. 146].

Фахівці відзначають, що структура є різновидом форми будь-якої цілісної системи, є внутрішньою організацією її змісту [8, с. 4]. Структура не тільки виділяє певну сукупність компонентів як ціле, як те, що має тільки їй притаманні властивості, але й організує зв'язок цілого із зовнішнім середовищем.

Отже, враховуючи вищенаведене, доцільно зробити проміжний висновок, що форми діяльності Державної служби України з

лікарських засобів та контролю за наркотиками можна поділити на внутрішньоорганізаційні форми діяльності зазначеної служби (або управлінські форми), які полягають в упорядкуванні відносин в середині апарату та форми діяльності, в яких розкривається зміст стратегічної функції органів публічної адміністрації, виконання якої стало передумовою створення служби.

Як зазначає Т. О. Коломієць, за загальним правилом, форми діяльності публічної адміністрації, залежно від їх наслідків, поділяються на правові та організаційні. Правові – форми діяльності публічної адміністрації, які безпосередньо викликають правові наслідки, пов'язані із встановленням або застосуванням норм права. До таких традиційно відносять: адміністративну нормотворчість; прийняття адміністративних (індивідуальних) актів; укладення адміністративних договорів; здійснення (вчинення) реєстраційних та інших юридично значимих дій. Окрім того, до правових також належить такі специфічні прояви реалізації функції адміністрування, як участь суб'єктів виконавчої влади в судах як позивачів або відповідачів, діяльність із забезпечення громадського порядку й громадської безпеки, застосування різних санкцій, заходів адміністративного примусу до правопорушників [3, с. 172–173]. О. І. Остапенко серед форм адміністративної діяльності виділяє правові (видання актів органів внутрішніх справ; укладення договорів; здійснення інших юридично значущих дій) та неправові (проведення суспільно-організаційних та організаційно-технічних заходів) [9, с. 30–31].

В свою чергу, Т. О. Коломієць до організаційних форм діяльності публічної адміністрації відносить форми діяльності, які безпосередньо не пов'язані із правовими наслідками, в результаті яких не виникають адміністративно-правові відносини, а саме: 1) організаційні дії (проведення нарад, зборів, обговорень, перевірок, розробка прогнозів, програм, здійснення бухгалтерського, статистичного, податкового обліку, проведення прес-конференцій тощо); 2) матеріально-технічні операції (діловодство, складання довідок, звітів, видання юридичних актів тощо) [3, с. 173].

У зв'язку з викладеним, доцільним є форми діяльності суб'єктів публічної адміністрації поділяти на: 1) прийняття адміністративних (індивідуальних) актів; 2) укладення адміністративних договорів; 3) прийняття нормативних актів. Оскільки, основне

призначення органів публічної адміністрації є виконання публічних функцій з метою реалізації та захисту публічного інтересу. Для того щоб зрозуміти, чи була виконана зазначена функція вона повинна мати «певну, наявну, об'єктивно-існуючу форму», яку так би мовити можна було б оцінити, оскаржити тощо. Тобто, виконання публічних функцій органів публічної адміністрації передбачає певну діяльність, яка урегульована нормами права, а кінцевим результатом, якої є прийняття певного рішення.

Отже, основними формами діяльності Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками є: 1) прийняття адміністративних (індивідуальних) актів; 2) укладення адміністративних договорів; 3) прийняття нормативних актів.

Виокремленні форми діяльності Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками становлять подальший хід наукових досліджень.

Список бібліографічних посилань

1. Загальна теорія держави і права : підручник / за ред. В. В. Копейчикова. Київ : Юрінком Інтер, 1997. 320 с.
2. Новий тлумачний словник української мови : в 4 т. / укл. В. Яременко, О. Сліпушко. Київ : Аконіт, 1998. Т. 2. 910 с.
3. Коломоець Т. О. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 576 с.
4. Административное право : учебник / под ред. Р. С. Павловского. Киев : Вища шк., 1986. 414 с.
5. Битяк Ю. П., Зуй В. В. Адміністративне право України : конспект лекцій. Харків : Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 1996. 160 с.
6. Коваль Л. В. Адміністративне право України (Загальна частина) : курс лекцій. Київ : Основи, 1994. 154 с.
7. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. Київ : Факт, 2003. 384 с.
8. Лазарев Б. М. Формы государственного управления. М. : Изд-во ИГиП АН СССР, 1983. С. 3–8.
9. Адміністративна діяльність : навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Остапенка. Львів : ЛІВС, 2002. 252 с.

Одержано 23.04.2020

